

Рис. 11. Уламок фігурки з прокресленим орнаментом (с. Нові Русешти, Молдова). За А.П. Погожевою.

УДК133.522.1/3: 94 (477)

Дмитро Щерба

Символ півмісяця і його значення в історії України та інших світових культурах

Досліджується значення символу півмісяця в історії та культурі України та світу. Розкривається глибина давніх міфів про створення світу, доводить існування єдиного джерела священних знань, розшифровує послання древніх предків, залишені через сакральну символіку.

Ключові слова: *символ, півмісяць, Аллат.*

The article examines the meaning of the half moon symbol in the history of Ukraine and in other world cultures. The research is being conducted from the perspective of the original knowledge regenerated by way of A. Novikh's book "AllatRa". The article uncovers the deep-laid essence of ancient myths narrating about the universe's creation, proves the existence of the single source of the sacred knowledge, interprets the messages of forefathers, left by way of sacral symbols.

Keywords: *symbol, halfmoon, Allat.*

Багатий історичний спадок, що дійшов до наших часів у вигляді символів, не може отримати гідної оцінки сучасниками, внаслідок відсутності знань щодо правильного їх тлумачення. Різноманітні теорії істориків, побудовані на припущеннях, не розкривають суті важливих послань, залишених нашими предками. Як наслідок, суттєва складова нашої культурної та духовної спадщини відсутня як в загальноосвітній системі, так і в суспільстві в цілому.

У 2006 році вийшло в світ науково-пошукове видання В. Мойсеєнко «Хрест із півмісяцем - вічні символи»[3]. Видання являє собою ілюстровану історію символів хреста і півмісяця на Україні. Праця містить велику кількість прикладів розміщення

півмісяця на хрестах, гербах, посуді, прикрасах. Наведені приклади, яскраво свідчать своєю кількістю та різноманіттям про те, що наші предки в різні часи вважали півмісяць незвичайним символом, який шанобливо влітали в різні сфери свого життя. Стосовно значення даного символу автор висловлює припущення, що воно походить з часів палеоліту та виникло внаслідок спостереження далекими пращурами регулярних часткових сонячних затемнень, при яких видимою лишається лише нижня частина сонячного диску [3, с. 19]. У тому ж 2006 р. Б. Успенський пише книгу «Хрест та круг: з історії християнської символіки» [4]. У своїй роботі автор досліджує символіку слов'ян та інших народів світу. Серед інших символів розглядується символ півмісяця, значення якого в християнській традиції автор пов'язує з образом Богородиці [4, с. 233]. Згодом у 2013 році у світ вийшла книга А. Нових «АллатРа» [1]. Книга проливає світло на велику кількість темних плям історії, науки, інших сфер життя, та відроджує споконвічне значення древніх символів.

Мета даної статті – знайти відповіді на ці та інші важливі питання, пов'язані з загадковим символом півмісяця.

Центральним ядром нашого дослідження визначимо знання про те, що символ півмісяця тісно пов'язаний з образом Богородиці в Християнській традиції (мал. 1).

Що означає символ півмісяця повернутий ріжками догори, та наскільки древнім є його походження? Звернемось до прадавнього міфу про створення світу. Всесвіт представлений у вигляді жіночого начала, Великої Матері світу, Прародительки всієї живності, Господарки Всесвіту і матері звірів. Вважалося, що білі шамани, здійснюючи свою астральну подорож у верхній небесний світ, проходили «дороги всіх світів Всесвіту» для отримання повноти своєї магічної сили, але головну її частину отримували тільки від небесних володарок. Таким чином вони наділялися утворюючою силою зверху, або силою Аллата, якою їх обдаровувала небесна Господарка світу. [1, с. 253]. До того ж, наприклад, у східнослов'янській міфології покровителькою жіночого начала, долі, родючості, води, прядіння і ткацтва (також відомої як невидима Велика пряжа світу) була богиня Макошь (Мокошь), одним з атрибутів якої був ріг достатку, півмісяць, ріжками вгору. Треба відзначити, що у східних слов'ян ще в дохристиянський період були унікальні древні знання про створення світу та людини, про знаки та символи. Усе це було відображено і в культурі, і в віруваннях, і в архітектурних будівлях слов'янських храмів та капищ [2, с. 40]. У космічній міфології індіанців Центральної Америки найбільш древньою за походженням є богиня-матір, що створила світ, богиня родючості та духовної чистоти. Зокрема, у більшості племен, наприклад Південної Америки, до вторгнення європейців переважав материнський рід. Збільшення кількості соціальних технологій та їх ускладнення призводить до того, що єдина богиня стає прародителькою пантеону. З'являються богині місяця, дощу, кукурудзи і так далі. Цікавим є факт, що у деяких з них до наших часів збереглися древні елементи та атрибутика богині-творця світу: одяг з сітчастим візерунком, прядка, а також певні знаки, в тому числі круг, рівносторонній хрест, знаки АллатРа та аллат [2, с. 43]. Отже, підсумовуючи викладені древні міфи, приходимо до висновку, що наші пращури знали про універсальну божественну

силу творіння, і позначали її символом півмісяця, повернутого ріжками вгору (Мал. 2).

Наскільки реальна сила Аллата, описана в древніх міфах? Щоб дати відповідь на це питання, розглянемо його з позиції науки. Взагалі треба відзначити, що саме завдяки Аллату почалося наділення життям матерії та упорядкування всього сущого. І ще один дуже важливий момент в утворенні Всесвіту, який дає розуміння, що саме він являє собою зараз. Стремління сили Аллата до єдиної впорядкованої форми (у бік Бога) задало рух Всесвіту «зсередини назовні» і почало розкручувати її по правильній спіралі, на розширення. Так була задана функція на створення. (Рух «зсередини назовні» у народів з часу верхнього палеоліту символічно зображали у вигляді правильної свастики («прямої», «правої» свастики), тобто у вигляді хреста з кінцями, загнутими в лівий бік. Вона символізує рух за годинниковою стрілкою – у правий бік. Доречі, у перекладі з санскриту давньоіндійське слово «svastika» від «su» – «пов'язане з благом», тобто «су-асті» – «прекрасне», «благе існування»). Але одночасно, закручуючи Всесвіт по правильній спіралі, сила Аллата породила і протидіючу їй силу. Остання почала розкручувати рух всередині Всесвіту по зворотній спіралі в протилежному основній дії Аллата напрямку – «ззовні всередину», поєднуючи матерію в єдиний матеріальний Розум (Тваринний розум). Так була задана функція на руйнування, протидію силам Аллата. (Рух «ззовні всередину» у народів символічно зображувався у вигляді неправильної, агресивної, зворотної свастики, тобто у вигляді хреста з кінцями, загнутими в правий бік. Вона символізує рух проти годинникової стрілки – у лівий бік. У міфології зародження протиборчої сили зафіксоване в образі появи вогню з води) [1, с. 57]. У доповнення розглянемо фрагмент доповіді з фізики [2]. Дана доповідь містить інформацію про походження та будову елементарних частинок, про первинні основи, з яких створюється матерія, взаємозв'язок елементарних частинок та інші унікальні знання. Для прикладу, наводимо опис структури септона. Септон не можна віднести навіть до найменшої неподільної «частинки» По, так як він є тим, що утворює частинку По (і реальну, і фантомну), але не є такою по своїй складовій суті. Структура септону складається з вкраплення сили Аллата та оточуючих її шести «антиподів-відображень» – антиаллатів, тобто в цілому – з 7-ми елементів. У якості образного прикладу, виходячи з ряду асоціацій трьохвимірного світу, можна сказати, що це своєрідна міні-машина, механізм переробки сил Аллата в антиаллат, за рахунок якого і існує весь матеріальний світ [2, с. 49]. З викладеного випливає, що сила Аллата є цілком реальне явище, і навіть більше – вона створює наш матеріальний світ.

Сформулюємо наступне питання: чи пов'язані між собою значення символів півмісяця в різних культурах? Для відповіді на це питання розглянемо, як люди зображали своїх божеств в різні часи, та у різних культурних традиціях (мал. 3). Проаналізувавши риси, притаманні божествам з різних культур, відзначених символом півмісяця (приклади з мал. 1, та мал. 3, а також наведені в міфах на початку статті), знаходимо в них суттєві спільні риси. Таким божествам притаманна необмежена здатність творити все живе та неживе в світі, покровительство родючості, безмежна любов до своїх створінь, а також здатність

наділяти людей силою духовного світу (різні надлюдські здібності). Розглянуті приклади доводять, що люди в різних культурах мали глибокі знання щодо світобудови та втілення фундаментальних законів Всесвіту. Тепер ми підійшли до головного питання. Володіючи глибокими знаннями про будову Всесвіту, та маючи єдину сакральну символіку, що наші давні предки хотіли передати через послання, залишені в символах? Для людини Знання ці символи свідчили багато про що і були тим, чим зараз для нас є відкрита книга, написана зрозумілою мовою. Прадавні написи (залишені на кам'яних блоках, скелях, склепіннях печер тощо), особливо в яких стояли знаки і символи, що вказували на конкретні духовні практики, як правило, були й позначенням місця, де люди займалися цими практиками. Місце для духовних практик вибиралося особливе, часто у важкодоступних печерах або навідкритих ділянках. До речі, раніше на скелях подібні написи мала право робити тільки людина Знання, яка володіла власним досвідом у подібних практиках. Сьогодні вчені умовно називають таких давніх людей, що залишили наскельні написи, «палеолітичними шаманами». Хотілося б звернути увагу, що до наших днів збереглися навіть такі місця, де велися записи цілих поколінь і туди приходили навчатися люди протягом тисячоліть... [1, с. 409]. Пізніше символи почали частіше використовувати у більш мобільному варіанті як обереги для постійного нагадування про двояку природу людини, про верховенство духовного. І треба відзначити, що їх наносили зі знанням справи на нагрудні прикраси, будинки, ритуальний посуд, священні фігурки, які шанувалися в ті часи, як у сучасному світі люди шанують релігійну атрибутику. Ці символи також розміщували на певних предметах як інформацію, особливим чином зафіксовану в знаках, у тому числі й про ті події, які повинні відбутися в майбутньому або як за поруку їх здійснення. Згодом це трансформувалося у своєрідний предметний лист, наприклад, на тому ж «жезлі вісників», на якому були відповідні пам'ятні знаки. Завдяки цьому, посланець одного народу або спільноти людей мовби підтверджував свої повноваження і покладені на нього особливі доручення перед представниками іншого народу або спільноти [1, с. 410]. Найчастіше подібні символи зображували на камінні або предметах, як передавання духовного досвіду нащадкам. Для тих, хто йшов духовним шляхом, ці записи Знань були духовно значущими [1, с. 411]. Ще з десятків тисяч років тому духовні знання більше цінували, ніж нині. Як казали на Сході, справжній скарб – це Знання, яке всюди супроводжує того, хто ним володіє [1, с. 411]. До речі, у давніх людей такі написи розцінювалися як передача найважливішої інформації наступному поколінню, тому що все в цьому житті тлінне, крім духовного. У давнину люди краще розуміли, що життя в цьому світі надто швидкоплинне, дуже швидко закінчується внаслідок різних причин, у тому числі й природних катаклізмів. І щоб не втратилися Знання, їх залишали на «вічному камінні». Безумовно, все вище сказане стосується сакральних, священних, ритуальних написів, оскільки, крім них, у давніх людей існували, як і в сучасному суспільстві, побутові, календарні, родові, історичні та інші записи [1, с. 412].

Зважаючи на вище сказане, маємо наступні висновки. По-перше, стародавні міфи не є цікавою казкою, а є способом передачі споконвічних знань про реальні

сили та закони Всесвіту. По-друге, єдиний символ (півмісяць ріжками вгору), обраний різними людьми в різні часи для позначення сили Аллату, вказує на єдине джерело знань про таку силу. Спільна духовна основа – заповідь єдності народів. І головне, по-третє, послання праотців полягає в тому, що все в цьому житті тлінне, крім духовного. З огляду на цей заповіт, людям вкрай необхідно розвивати своє духовне начало, відроджувати вічні цінності, та орієнтувати своє життя на маяк найвищої цілі – духовної свободи.

Джерела та література

1. Нових А. «АллатРа». – К.: АллатРа, 2013 р.
2. «Споконвічна фізика АллатРа» інтернаціональної групи вчених Міжнародного громадського руху «АЛЛАТРА» / Під ред. А. Нових. – 2015 р. – Режим доступу: <http://allatrascience.org/publication/iskonnaja-fizika-allatra>;
3. Мойсеєнко В. Хрест із півмісяцем - вічні символи. – К, 2006.
4. Успенський Б.А. Хрест та круг: з історії християнської символіки. – М.: Язика слов'янських культур, 2006.

1

2

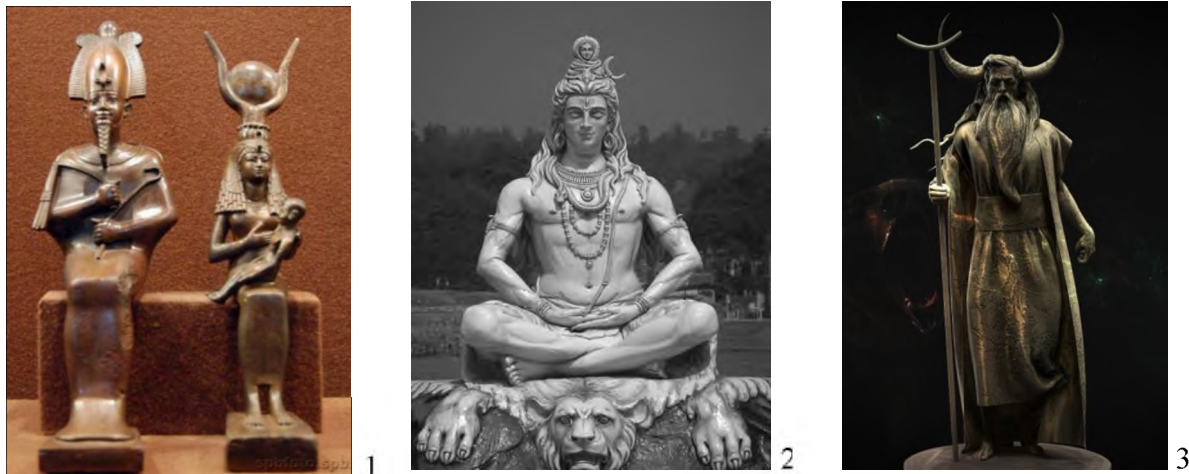
3

Мал. 1. Зображення символу півмісяця в іконах Богородиці

- 1) Віленська східна ікона Благівіщення Пресвятої Богородиці, що знаходиться у Вільні в каплиці на Гострих Воротах і іменована «Остробрамською»;
- 2) Ікона Пресвятої Богородиці «Покрова Пресвятої Богородиці»
- 3) Мирозька ікона Богородиці «Мирозька Оранта».

Мал. 2. Зображення символічного знаку «Аллат»

Мал. 3.Зображення символу півмісяця в статуях божеств різних культур

- 1) Символ півмісяця на головному уборі єгипетської богині Ізиди;
- 2) Символ півмісяця на головному уборі індійського бога Шиви;
- 3) Символ півмісяця у вигляді рогів древньослов'янського бога Велеса.

УДК: 821.161.2.09:811.112.2'25

Аня Ланге

Національні мотиви вишивки в порівнянні - Україна, Латвія, Фінляндія та Німеччина

У статті розглядаються національні мотиви традицій вишивання в Україні, Латвії, Фінляндії та Німеччині.

Ключові слова: вишивка, традиція, Україна, Латві, Фінляндія

The article examines the motives of national embroidery traditions in Ukraine, Latvia, Finland and Germany.

Key words: embroidery, tradition, Ukraine, Latvia, Finland

Типовими є українські національні вишивки. Так звана традиція «вишиванки» – стара традиція в Україні. «Золотна орнаментальна вишивка займала провідне місце в художній культурі домонгольської Русі.» [2, с. 10]. Таким чином, можна сказати, що традиція вишивки майже так само стара, як сама Україна, кожен регіон має свої власні мотиви в Україні.

Вишивка є одним з найстаріших текстильних мистецтв. Вона є одним з найбільш якісних методів обробки, що є невід'ємною частиною одягу. Національні традиції вишивки є щось особливе. «Ремесло у вигляді самовираження може бути спосіб навчання чутливості до різних культурних або екологічних явищ, розмірковуючи про культуру і суспільство, і кращого розуміння культурних відмінностей.» [9, с. 111]

Ця стаття покликана показати, що традиція вишивки є не тільки в Україні, але і в багатьох інших європейських країнах. Метою даної статті є порівняти